

HERMANN BONNÍN

Director escènic i professor d'art dramàtic

UNA CARTA

El millor teatre, el que sobreviu el pas del temps, és aquell que escriuen els poetes —diu Josep Palau i Fabre. Per exemple, Èsquil, Shakespeare, Claudel, Eliot, García Lorca i, tal vegada entre nosaltres, Joan Maragall. És aquest un teatre lliure de normes, pautes, pressions aristotèliques o d'influències i models. És una autoria creativa assentada en la paraula, en la música de la paraula, en la sonoritat de la paraula. Una escriptura que reclama el valor de l'oralitat. De fet, la paraula viva que nodreix el conjunt de la poesia literària i teatral de Maragall. Que es materialitza, pren cos, a través de la posada en escena o en espai.

La posada en escena o en espai de l'obra d'un poeta —Brossa, Palau i Fabre i, òbviament, Joan Maragall— pressuposa instal·lar-la en un temps i un espai. Fer-la viva des de l'oralitat i el sentiment. Des d'un aquí i un ara que subratlli els valors de la intemporalitat. Serà aleshores quan la posada en escena esdevindrà escriptura escènica, partitura musical a la recerca del llenguatge físic i sonor. És a dir, il·luminar, fer créixer una nova vida. Efímera, això sí. Una foguera que crepita, que encén tot allò que toca i que, finalment, es consumeix a si mateixa.

La mateixa estructura dels poemes *Nausica* i *Comte Arnau* de Maragall configuren una proposta dramàtica rabiosament contemporània. La tragèdia moderna —diu Palau i Fabre—, deutora dels «tempos» concentrats i del cinema, de les el·lipsis, de les fragmentacions i del poema-espasme, es troba, justament, anunciada en l'obra teatral de Maragall. I és precisament això, aquest trencaclosques narratiu, el que s'ha volgut desplegar i subratllar en els meus muntatges.

Els continguts i els significats de l'obra de Joan Maragall han estat estudiats i debatuts de tal manera que l'imaginari popular del poeta ha transcendit els límits de la seva poesia per a induir-nos a explorar les arrels més profundes dels seus desassossecos personals i creatius, dels seus radicals compromisos cívics i de la seva permanent recerca de l'absolut i, en certa mesura, des de la pròpia dimensió dionísica dels orígens de la tragèdia.

Confesso que he comprès també aquest Maragall des de l'excés i l'alquímia d'un Palau i Fabre demiürg i, al mateix temps, des de la relectura d'un «Cant espiritual» que s'interroga i interroga els perquè d'una terra —la nostra— sense cel, i viceversa. Un Palau i Fabre transsubstanciat amb el donjoanisme i amb Picasso. Com Maragall amb el mite arnaldià.

Immers en una tradició teatral que malbarata la litúrgia del mirall embuixat de l'escenari, que menysprea la música del vers i, alhora, submergit en uns hàbits de consum que rellisquen per la superfície de l'art i la cultura, he intentat provocar des de les posades en escena de *Nausica* i *El Comte Arnau*. Una immersió al desig d'anar més enllà, a la recerca del plaer, de la seducció, del joc, de la implicació i de la reflexió. De fet, contribuir a desvetllar l'art de ser espectador.

L'èpica i la lírica basculen en l'obra teatral maragalliana; el conflicte, l'inexorable. Ulisses i Nausica, Arnau i Adelaïsa. Personatges literaris i poètics, aquests, que reclamen la carnalitat de l'actriu i de l'actor perquè en ells hi habita la desmesura de la tragèdia.

En els meus darrers muntatges, s'ha procurat treballar a fons aquesta carnalitat; la física, de la qual neix l'energia, la disponibilitat corporal i el joc. La paraula, el volum sonor instal·lat al diafragma, la musculatura rítmica del vers —un aspecte, aquest, malauradament descuidat en la nostra més immediata tradició.

El joc que nodreix la creació teatral. L'espai escènic, és a dir, l'escenografia com a pedestal de l'acció i com a concepte que, des de la forma i la textura, es relaciona amb el personatge. Les plataformes escalonades, recobertes i teixides amb materials naturals, d'uralita, dissenyades per Iago Pericot per a la *Nausica* al Grec. La metal·litzada plataforma endinsada cap al públic i que exhibeix l'esquerda d'una gran ferida de significat tel·lúric, al Teatre Nacional de Catalunya, creada per Jean Pierre Vergier.

La llum de Tomàs Pladevall, com a llenguatge i atmosfera oberta als sols i als blaus de la Mediterrània, a *Nausica*; i als cims d'altres muntanyes, a l'*Arnau*.

Una èpica i una lírica que s'entrecreuen en aquestes dues tragèdies amb ressons de Goethe, de Dante, de Novalis i de Nietzsche.

Una relectura dramaturgic que ha permès desfermar el ric potencial escènic que es deixava entreveure en la seva estructura original. Joan Casas, Jordi Coca, Sabine Dufrenoy i Lluís Solà han estat els qui han col·laborat amb mi per a reinstal·lar l'obra teatral de Maragall en aquest indispensable aquí i ara que reclama la seva obra. Un patrimoni, el del poeta, que ha de contribuir a resituar la dimensió i l'abast del nostre teatre nacional.